EIROPAS
KOMISIJA

Strasbūrā, 26.11.2024.
COM(2024) 727 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS,

ar ko apstiprina Slovākijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS,

ar ko apstiprina Slovākijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. pantu,

ņemot vērā Regulu (ES) 2024/1263 un jo īpaši tās 17. pantu,

ņemot vērā Regulu (ES) Nr.1176/2011 un jo īpaši tās 8. panta 1. punktu,

ņemot vērā Komisijas ieteikumu,

tā kā:

VISPĀRĪGI APSVĒRUMI

Reformētā ES ekonomikas pārvaldības sistēma stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Reformētās ES ekonomikas pārvaldības sistēmas pamatelementi ir Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību[1] kopā ar grozīto Regulu (EK) Nr. 1467/97 par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu[2] un grozīto Padomes Direktīvu 2011/85/ES par dalībvalstu budžeta struktūrām[3]. Šīs sistēmas mērķis ir nodrošināt valstu parāda ilgtspēju un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, izmantojot reformas un investīcijas. Tā veicina valstu atbildību, un tajā ir likts uzsvars uz vidēju termiņu apvienojumā ar noteikumu efektīvu un saskaņotu izpildes panākšanu.

Jaunajā ekonomikas pārvaldības sistēmā būtiska vieta ir valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajiem plāniem, kurus dalībvalstis iesniedz Padomei un Komisijai. Šiem plāniem ir jāpalīdz sasniegt divus mērķus: i) nodrošināt, ka līdz korekcijas perioda beigām vispārējās valdības parāds ticami samazinās vai saglabājas piesardzīgā līmenī un ka valdības budžeta deficīts tiek samazināts un vidējā termiņā saglabājas zem atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP, un ii) nodrošināt reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, un pievērsties Savienības kopīgajām prioritātēm. Tālab katrā plānā ir jāiekļauj vidēja termiņa saistības attiecībā uz neto izdevumu[4] virzību, kas faktiski paredz budžeta

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

[3] Padomes Direktīva (ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[4] Neto izdevumi atbilstoši Regulas (ES) 2024/1263 2. pantā sniegtajai definīcijai ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

ierobežojumu uz plāna darbības laiku, kurš ir četri vai pieci gadi (atkarībā no dalībvalsts parastā sasaukuma perioda). Turklāt plānā būtu jāpaskaidro, kā dalībvalsts nodrošinās reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos (tai skaitā attiecīgā gadījumā tajos, kuri attiecas uz makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru (MNNP)), un kā dalībvalsts pievērsīsies Savienības kopīgajām prioritātēm. Fiskālās korekcijas periods ir četri gadi, taču to var pagarināt par ilgākais trim gadiem, ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu, kas atbilst Regulā (ES) 2024/1263 noteiktajiem kritērijiem.

Pēc tam, kad plāns ir iesniegts, Komisijai ir jānovērtē, vai tas atbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām.

Pēc tam Padomei uz Komisijas ieteikuma pamata ir jāpieņem ieteikums, kurā nosaka attiecīgās dalībvalsts neto izdevumu virzību un attiecīgā gadījumā apstiprina reformu un investīciju jomas saistību kopumu, kas ir pamatā korekcijas perioda pagarināšanai.

APSVĒRUMI SAISTĪBĀ AR SLOVĀKIJAS VALSTS VIDĒJA TERMIŅA FISKĀLI STRUKTURĀLO PLĀNU

Slovākija valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu Padomei un Komisijai iesniedza 2024. gada 15. oktobrī. Iesniegšana notika Regulas (ES) 2024/1263 36. pantā noteiktā termiņa pagarinājumā, kam bija piekritusi Komisija, ņemot vērā Slovākijas norādītos iemeslus.

Process pirms plāna iesniegšanas

Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 9. pantu 2024. gada 21. jūnijā nosūtīja Slovākijai atsauces trajektoriju[5]. Komisija publicēja šo atsauces trajektoriju 2024. gada 15. oktobrī[6]. Atsauces trajektorija ir balstīta uz risku un ļauj nodrošināt, ka līdz fiskālās korekcijas perioda beigām un, ja netiek veikti papildu budžeta pasākumi, pēc korekcijas perioda beigām vispārējās valdības parāds vidējā termiņā ticami samazinās vai saglabājas piesardzīgā līmenī un ka vispārējās valdības budžeta deficīts korekcijas periodā tiek samazināts zem 3 % no IKP un vidējā termiņā saglabājas zem minētās atsauces vērtības. Vidējs termiņš tiek definēts kā desmit gadu periods, kas seko korekcijas perioda beigām. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 6. panta d) punktu, 7. un 8. pantu atsauces trajektorija atbilst arī deficīta kritērijam, parāda ilgtspējas nosacījumam un deficīta noturības nosacījumam. Slovākijas atsauces trajektorija, balstoties uz Komisijas pieņēmumiem un pieņemot četru gadu korekcijas periodu, paredz, ka neto izdevumu pieaugums nedrīkstētu pārsniegt

---

5 Dalībvalstīm un Ekonomikas un finanšu komitejai nosūtītie iepriekšējie norādījumi ietver trajektorijas bez korekcijas perioda pagarinājuma un ar to (attiecīgi par četriem un septiņiem gadiem). Tie ietver arī galvenos sākotnējos nosacījumus un pamatā esošos pieņēmumus, kas izmantoti Komisijas vidēja termiņa valdības parāda prognozēšanas sistēmā. Atsauces trajektorija tika aprēķināta, pamatojoties uz metodiku, kas aprakstīta Komisijas 2023. gada parāda ilgtspējas pārskatā (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Tās pamatā ir Eiropas Komisijas 2024. gada pavasara prognoze un tās vidēja termiņa pagarinājums līdz 2033. gadam, un ilgtermiņa IKP pieaugums un novecošanas izmaksas atbilst kopīgajam Komisijas un Padomes 2024. gada ziņojumam par novecošanu (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

6 https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#slovakia.

1. tabulā sniegtās vērtības. Tas nozīmē, ka neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā (2025.–2028. gadā) ir 2,0 %.

1. tabula. Atsauces trajektorija, ko Komisija Slovākijai iesniedza 2024. gada 21. jūnijā

	2025.	2026.	2027.	2028.	Vidēji 2025.–2028.
Neto izdevumu maksimālais pieaugums (gadā, %)	2,8	2,0	1,6	1,5	2,0

Avots: Komisijas aprēķini.

Slovākija un Komisija no 2024. gada jūnija līdz septembrim risināja Regulas (ES) 2024/1263 12. pantā paredzēto tehnisko dialogu. Dialoga galvenās tēmas bija Slovākijas paredzētā neto izdevumu virzība un tās pamatā esošie pieņēmumi (konkrētāk, fiskālā korekcija ar augšupvērstu laika profilu 2026. gadā, kas skaidrojams ar investīcijām aizsardzībā un valsts līdzfinansējumu ES finansētajām dotācijām), kā arī reformas un investīcijas, ko paredzēts īstenot, lai reaģētu uz galvenajām Eiropas pusgada gaitā apzinātajām problēmām un pievērstos Savienības kopīgajām prioritātēm, kas ir taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās, sociālā un ekonomiskā noturība, enerģētiskā drošība un aizsardzības spēju palielināšana.

Slovākija 2024. gada septembrī un oktobrī atbilstīgi Regulas (ES) 2024/1263 11. panta 3. punktam un 36. panta 1. punkta c) apakšpunktam un saskaņā ar tās plānā sniegto informāciju rīkoja apspriešanos ar pilsonisko sabiedrību, sociālajiem partneriem, reģionālajām iestādēm un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām. Saskaņā ar Slovākijas plānā sniegto informāciju valsts vidēja termiņa fiskālais un strukturālais plāns tika apspriests Ekonomikas un sociālo lietu padomē, kas ietver arodbiedrības, darba devēju apvienību, darba devēju asociāciju un Slovākijas pašvaldības.

Citi saistītie procesi

Padome 2024. gada 26. jūlijā konstatēja, ka Slovākijā pastāv pārmērīgs budžeta deficīts, jo nav ievērots deficīta kritērijs[7]. Šis ieteikums sakrīt ar Padomes ieteikumu saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu par pārmērīga valsts budžeta deficīta situācijas novēršanu Slovākijā[8]. Minēto ieteikumu vienlaicīga pieņemšana sakarā ar pielāgošanos jaunajai ekonomikas pārvaldības sistēmai un pārejai uz to nodrošina saskanību starp ieteiktajām korekcijām.

Slovākija 2025. gada budžeta plāna projektu iesniedza 2024. gada 15. oktobrī. Komisija atzinumu par šo budžeta plāna projektu pieņēma [2024. gada 26. novembrī][9].

Komisija 2024. gada 19. jūnijā secināja, ka Slovākijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Konkrētāk, Slovākija saskaras ar neaizsargātību, kas saistīta ar izmaksu konkurētspēju, ārējo bilanci, mājokļu tirgu un mājsaimniecību parādu[10].

Padome 2024. gada 21. oktobrī adresēja Slovākijai vairākus KVAI Eiropas pusgada ietvaros[11].

---

7 OV L, 1.8.2024., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2129/oj.

8 Ieteikums Padomes ieteikumam par pārmērīga budžeta deficīta stāvokļa novēršanu Slovākijā, 26.11.2024., COM(2024)958 final.

9 Komisijas atzinums par Slovākijas budžeta plāna projektu, 26.11.2024., C(2024)9065 final.

10 Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Centrālajai bankai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai "2024. gada Eiropas pusgads – pavasara pakete", COM (2024) 600 final, 4. papildinājums.

PLĀNA KOPSAVILKUMS UN KOMISIJAS NOVĒRTĒJUMS

Turpmāk ir sniegts plāna novērtējums, ko Komisija veica saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 16. pantu.

Konteksts: makroekonomiskā un fiskālā situācija un perspektīvas

Ekonomiskā aktivitāte Slovākijā 2023. gadā pieauga par 1,4 % privātā un publiskā patēriņa samazināšanās dēļ. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi paredzamā ekonomikas izaugsme 2024. gadā ir 2,2 %, ko noteiks spēcīgs privātais patēriņš, bet vājāks eksporta pieprasījums. Paredzams, ka 2025. gadā reālais IKP palielināsies par 2,3 %, un šo palielinājumu veicinās privātais patēriņš un investīcijas. Paredzams, ka 2026. gadā reālais IKP pieaugs par 2,5 %, un šo palielinājumu veicinās spēcīgs privātais patēriņš un pozitīvs neto eksports. Paredzams, ka prognozes periodā (t. i., 2024.–2026. gadā) potenciālā IKP pieaugums Slovākijā nedaudz samazināsies no 2,3 % 2024. gadā līdz 2,2 % 2026. gadā. Bezdarba līmenis 2023. gadā bija 5,8 %, un saskaņā ar Komisijas prognozi tas 2024. gadā būs 5,5 %, 2025. gadā 5,3 % un 2026. gadā 5,1 %. Paredzams, ka inflācija (IKP deflators), kas 2023. gadā bija 10,1 %, 2024. gadā būs samazinājusies līdz 4,4 % un saskaņā ar prognozēm sasniegs 3,8 % 2025. gadā un 2,8 % 2026. gadā.

Fiskālā ziņā Slovākijas vispārējās valdības budžeta deficīts 2023. gadā bija 5,2 % no IKP. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi tas būs sasniedzis 5,8 % no IKP 2024. gadā un samazināsies līdz 4,7 % no IKP 2025. gadā un, balstoties uz nemainīgas politikas pieņēmumu, 4,1 % 2026. gadā. Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozē ir ņemts vērā Slovākijas 2025. gada budžeta projekts, kura priekšlikumu valdība valsts parlamentam iesniedza oktobrī. Vispārējās valdības parāds 2023. gada beigās bija 56,1 % no IKP. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs palielinājusies līdz 58,9 %. Prognozēts, ka 2025. gada beigās tā pieaugs līdz 59,8 % un 2026. gada beigās līdz 61,8 %. Vidēja termiņa plānos norādītās politikas saistības Komisijas fiskālajās prognozēs kā tādas netiek ņemtas vērā, iekams tās nav pamatotas ar ticami paziņotiem un pietiekami precizētiem konkrētiem politikas pasākumiem.

Plānā norādītā neto izdevumu virzība un galvenie makroekonomiskie pieņēmumi

Slovākijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns aptver laikposmu no 2025. līdz 2028. gadam, un tajā ir paredzēta fiskālā korekcija četru gadu laikā.

Plānā ir ietverta visa informācija, kas jāsniedz saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 13. pantu.

Plānā valsts uzņemas saistības panākt 2. tabulā sniegto neto izdevumu virzību, kas laikposmā no 2025. līdz 2028. gadam atbilst neto izdevumu vidējam pieaugumam 2,0 % apmērā. Korekcijas perioda (2025.–2028. gads) neto izdevumu vidējais pieaugums, kas paredzēts plānā, ir tāds pats[12], kā norādīts atsauces trajektorijā, kuru Komisija nosūtīja 2024. gada 21. jūnijā. Plānā ir pieņemts, ka potenciālā IKP pieaugums pakāpeniski samazināsies no 2,4 % 2025. gadā līdz 1,4 % 2028. gadā. Turklāt plānā paredzēts, ka IKP deflatora pieauguma temps samazināsies no 4,6 % 2024. gadā līdz 3,2 % 2025. gadā un pēc tam 2028. gadā – līdz 2,9 %.

---

[11] Padomes Ieteikums par Slovākijas ekonomikas, budžeta un nodarbinātības politiku un struktūrpolitiku; vēl nav publicēts.

[12] Atšķirība nav redzama noapaļošanas dēļ.

2. tabula. Slovākijas plānā norādītā neto izdevumu virzība un galvenie pieņēmumi

	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	Vidējais rādītājs plāna darbības laikā (2025.–2028. g.)
Neto izdevumu pieaugums (gadā, %)	6,2	3,8	0,9	1,6	1,5	2,0
Neto izdevumu pieaugums (kumulatīvi, %)	6,2	10,3	11,2	13,0	14,8	n. p.
Potenciālā IKP pieaugums (%)	2,3	2,4	1,7	1,4	1,4	1,7
Inflācija (IKP deflatora pieaugums) (%)	4,6	3,2	3,1	3,0	2,9	3,1

Avots: Slovākijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns un Komisijas aprēķini.

Plāna neto izdevumu saistību ietekme uz vispārējās valdības parādu

Ja plānā norādītā neto izdevumu virzība un tās pamatā esošie pieņēmumi īstenosies, vispārējās valdības parāds saskaņā ar plānu pakāpeniski palielināsies no 58,5 % no IKP 2024. gadā līdz 62,1 % no IKP 2027. gadā un pēc tam sāks samazināties līdz 61,4 % no IKP korekcijas perioda beigās (2028. gadā), kā norādīts nākamajā tabulā. Paredzams, ka Līgumā noteiktā atsauces vērtība 60 % no IKP pirmo reizi tiks pārsniegta 2026. gadā, sasniedzot 61,6 % no IKP, un korekcijas perioda pēdējos gados saglabāsies virs atsauces vērtības. Paredzams, ka pēc tam vidējā termiņā (t. i., līdz 2038. gadam) parāda attiecība pakāpeniski samazināsies un līdz 2038. gadam sasniegs 54,8 % no IKP.

3. tabula. Slovākijas plānā norādītā vispārējās valdības parāda un bilances attīstība

	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2038.
Valdības parāds (% no IKP)	56,0	58,5	59,8	61,6	62,1	61,4	54,8
Valdības bilance (% no IKP)	–4,9	–5,9	–5,1	–3,9	–2,9	–1,8	–2,3

Avots: Slovākijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns.

Tādējādi saskaņā ar plānu vispārējās valdības parāds vidējā termiņā tiktu samazināts zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 60 % no IKP. Balstoties uz plānā norādītajiem pieņēmumiem, tas ir ticami, jo saskaņā ar visiem Komisijas parāda ilgtspējas analīzes deterministiskajiem stresa testiem tiek prognozēts, ka parāds līdz 2038. gadam būs zem 60 % no IKP. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta a) punktā un 16. panta 2. punktā noteiktajai prasībai attiecībā uz parādu.

Plāna neto izdevumu saistību ietekme uz vispārējās valdības bilanci

Balstoties uz plānā norādīto neto izdevumu virzību un pieņēmumiem, sagaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2024. gadā sasniegs 5,9 % no IKP un pēc tam pakāpeniski samazināsies līdz 1,8 % 2028. gadā. Paredzams, ka 2027. gadā deficīts atgriezīsies zem 3 % no IKP atzīmes, proti, tas būs 2,9 % no IKP. Tādējādi saskaņā ar plānu vispārējās valdības bilance korekcijas perioda beigās (2028. gadā) nepārsniegtu atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Arī desmit gadu periodā pēc korekcijas perioda (t. i., līdz 2038. gadam) valdības budžeta deficīts nepārsniegtu 3 % no IKP. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst

Regulas (ES) 2024/1263 6. panta b) punktā un 16. panta 2. punktā noteiktajai prasībai attiecībā uz deficītu.

Fiskālās korekcijas profils laikā

Plānā aprakstītās fiskālās korekcijas profils laikā, ko mēra kā izmaiņas strukturālajā primārajā bilancē, ir augšupvērsts salīdzinājumā ar Regulas (ES) 2024/1263 6. panta c) punktā minēto parasti piemēroto noklusējuma lineāro trajektoriju. 2025. gadā strukturālās primārās bilances fiskālā korekcija ir 0,8 procentpunkti, kas ir par 0,5 procentpunktiem mazāk nekā vidējā ikgadējā korekcija plāna periodā. Mazāk vērienīga fiskālā korekcija 2025. gadā ir skaidrojama ar iepriekšējos gados atlikto militāro investīciju izpildi, kas 2025. gadā sasniedza 0,4 % no IKP. Tādējādi lielākā korekcijas daļa tiks veikta 2026. gadā, kad iecerēts, ka plānotā strukturālās primārās bilances korekcija būs par 0,5 procentpunktiem lielāka nekā vidējā ikgadējā korekcija. 2027. un 2028. gadā korekcija strukturālās primārās bilances izteiksmē ir lineāra. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas jomas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta c) punktā un 36. panta 1. punkta e) apakšpunktā noteiktajam neatlikšanas nosacījumam un 36. panta 1. punkta e) apakšpunkta pārejas noteikumam.

4. tabula. Slovākijas plānā norādītā strukturālās primārās bilances attīstība

	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.
Strukturālā primārā bilance (% no IKP)	–3,5	–4,3	–3,5	–1,7	–0,3	1,0
Strukturālās primārās bilances izmaiņas (procentp.)	n. p.	–0,8	0,8	1,8	1,3	1,3

Avots: Slovākijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns.

Atbilstība pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrai

Plānā noteiktā neto izdevumu virzība atbilst pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras prasībām (jo īpaši minimālajai ikgadējai strukturālajai korekcijai, kas noteikta Padomes Regulas (EK) 1467/97 3. panta 4. punkta trešajā daļā).

Plāna atbilstība deficīta noturības nosacījumam

Regulas (ES) 2024/1263 8. pantā noteiktā preventīvās daļas prasība attiecībā uz deficīta noturības nosacījumu, kuras mērķis ir nodrošināt kopēju rezervi attiecībā pret deficīta atsauces vērtību 3 %, Slovākijai tiek piemērota no 2028. gada, jo tiek plānots, ka deficīts no 2027. gada būs mazāks par 3 % no IKP. Tāpēc 2028. gadā strukturālās primārās bilances ikgadējai korekcijai nevajadzētu būt mazākai par 0,4 % no IKP, ja strukturālais deficīts 2027. gadā saglabāsies virs 1,5 % no IKP, lai strukturālā izteiksmē sasniegtu kopējo noturības rezervi 1,5 % apmērā no IKP. Fiskālā korekcija, kas izriet no plāna politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, 2028. gadā būs 1,3 %. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst deficīta noturības nosacījumam.

Plāna atbilstība parāda ilgtspējas nosacījumam

Saskaņā ar plānu vispārējās valdības parāds 2026., 2027. un 2028. gadā būs 60–90 % no IKP. Tomēr, tā kā saskaņā ar plānu valdības budžeta deficīts 2027. gadā būtu mazāks par 3 % no IKP, kā rezultātā korekcijas perioda pēdējā gadā tiktu atcelts lēmums, ar ko

konstatē pārmērīga budžeta deficīta esību, parāda ilgtspējas nosacījumu plāna aptvertajā periodā nepiemēro.

Plāna makroekonomiskie pieņēmumi

Plāna pamatā ir makroekonomisku un fiskālu pieņēmumu kopums, kas atbilst Komisijas pieņēmumiem, kurus tā Slovākijai nosūtīja 2024. gada 21. jūnijā. Tajā ir ņemta vērā pieejamā papildu informācija salīdzinājumā ar atsauces trajektoriju un attiecīgi iekļauti atjaunināti makroekonomiskie un fiskālie rādītāji. Šā atjauninājuma ietekme būtiski neietekmē plāna vidējo neto izdevumu pieaugumu salīdzinājumā ar atsauces trajektoriju.

Plāna fiskālā stratēģija

Saskaņā ar plānā sniegto fiskālo stratēģiju saistības attiecībā uz neto izdevumiem tiks īstenotas, galvenokārt diskrecionāri palielinot ieņēmumus. Plānā ir izklāstīti pasākumi, kas veido vienu trešdaļu no mērķa summas, savukārt pārējās divas trešdaļas tiks norādītas turpmākajos gada budžetos. Plānotās fiskālās konsolidācijas pamatā 2025. gadā ir plānotie ieņēmumus palielinošie un izdevumus samazinošie pasākumi, kas iekļauti 2025. gada budžeta plāna projektā. Tas ietver pievienotās vērtības nodokļa un uzņēmumu ienākuma nodokļa palielinājumu, jaunus nodokļus uzņēmumu finanšu darījumiem un augstāku akcīzes nodokli saldinātiem dzērieniem un tabakai un izstrādājumiem, kas nav tabakas izstrādājumi. Izdevumu daļā šie pasākumi ietver esošo atbalsta pasākumu izbeigšanu saistībā ar augstajām enerģijas cenām un algu samazināšanu publiskajā sektorā. Diskrecionārais ieņēmumu pieaugums sasniedz 1,6 % no IKP, savukārt izdevumu samazinājums ir 0,6 % no IKP. Tomēr Slovākija arī plāno palielināt izdevumus par 0,6 % no IKP, kā rezultātā neto konsolidācija būs 1,6 % no IKP.

Attiecīgo politikas pasākumu detalizēts izklāsts ir jāapstiprina vai jākoriģē un jāizskata skaitliski gada budžetos. Tajā pašā laikā joprojām pastāv daži riski attiecībā uz plānā paredzētās orientējošās fiskālās stratēģijas īstenošanu. Šie riski izriet no tā, ka fiskālās korekcijas pamatā galvenokārt ir diskrecionāri ieņēmumu palielinājumi. Spēcīgo konsolidācijas centienu slogs ir novirzīts uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem, nevis uz valdību. Šāda konsolidācijas stratēģija var radīt papildu makroekonomisko ietekmi ar iespējamām fiskālām sekām. Konkrētāk, uz nodokļiem balstīta konsolidācija ietver fiskālo risku, ka nodokļu ieņēmumi tiks iekasēti mazāk, nekā paredzēts plānā. 2025. gada budžeta plāna projektā ir konkretizēti politikas pasākumi, ar kuriem paredzēts īstenot saistības attiecībā uz 2025. gada neto izdevumiem[13].

Plānā iekļautās reformu un investīciju ieceres, ar ko paredzēts reaģēt uz galvenajām problēmām, kuras apzinātas Eiropas pusgadā, un pievērsties Savienības kopīgajām prioritātēm

Plānā ir aprakstīta plānotā politika attiecībā uz reformām un investīcijām, ar ko paredzēts reaģēt uz galvenajām problēmām, kuras apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši uz KVAI, tai skaitā tiem, kuri attiecas uz MNNP, un pievērsties ES kopīgajām prioritātēm. Konkrētāk, plānā ir iekļautas 18 reformas un 11 investīcijas, no kurām 18 finansiāli atbalsta Atveseļošanas un noturības mehānisms un vienu – arī kohēzijas politikas fondi.

[13] Sk. Komisijas atzinumu par Slovākijas budžeta plāna projektu, 26.11.2024., C(2024)9065 final.

Attiecībā uz kopīgo prioritāti "taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās, ieskaitot Regulā (ES) 2021/1119 noteiktos klimata mērķus" plānā ir paredzēta mazoglekļa transporta infrastruktūras modernizācija, kas iekļauta atveseļošanas un noturības plānā (ANP) un kuras mērķis ir palielināt rekonstruētās vai modernizētās tīrās dzelzceļa infrastruktūras garumu. Šā pasākuma mērķis ir īstenot 2019., 2020., 2022. un 2023. gada KVAI par ilgtspējīgu sabiedrisko transportu un atkarības no fosilajām degvielām samazināšanu. Turklāt plānā ir iekļauti (ANP paredzēti) projekti, kuru mērķis ir risināt zaļās pārkārtošanās izaicinājumus, izsludinot tematiskus uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus, kas saskaņoti ar pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" prioritātēm. Šīs investīcijas ir atbilde uz Slovākijai 2019., 2020., 2022. un 2023. gadā adresētajiem KVAI par atkarības no fosilajām degvielām samazināšanu, zaļās pārkārtošanās veicināšanu un investīciju koncentrēšanu uz pētniecību un inovāciju. Plānā ir izklāstīti arī citi zaļās pārkārtošanās pasākumi, kuri iekļauti ANP, piemēram, elektroenerģijas tirgus reforma, grozījums Atkritumu likumā (abi jau īstenoti), kā arī Dabas aizsardzības likums un Ūdens likums. Lai veicinātu taisnīgu digitālo pārkārtošanos, Slovākija ir iekļāvusi tādus pasākumus kā elektronisko rēķinu sagatavošanas sistēma un uzlaboti elektroniskie pakalpojumi finanšu administrācijai. Šo pasākumu mērķis ir novērst izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un veicināt uz klientu vērstu pieeju. Tie ir tieši saistīti ar Slovākijai 2022., 2023. un 2024. gadā adresētajiem KVAI, kuros aicināts stiprināt nodokļu saistību izpildi un digitalizēt nodokļu administrēšanu. Plānā ir iekļautas arī investīcijas pētniecībā un inovācijā, lai atbalstītu ekonomikas digitalizāciju (saskaņā ar ANP), un to mērķis ir īstenot 2019., 2020. un 2024. gada KVAI par atbalstu pētniecībai, inovācijai un konkurētspējai. Turklāt tas ietver reformu, kuras mērķis ir izveidot centralizētu platformu IT resursu publiskajam iepirkumam (saskaņā ar ANP), palīdzot izpildīt 2019. un 2020. gada KVAI attiecībā uz digitālo infrastruktūru un kvalitatīviem publiskajiem pakalpojumiem.

Attiecībā uz kopīgo prioritāti "sociālā un ekonomiskā noturība, ieskaitot Eiropas sociālo tiesību pīlāru" plānā ir paredzēti vairāki pasākumi. Lai veicinātu sociālo noturību, tiek īstenota mērķtiecīgāka nodokļu prēmija ģimeņu ar bērnu atbalstam, īpašu uzmanību pievēršot mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem. Šā pasākuma mērķis ir īstenot 2022., 2023. un 2024. gadā sniegtos KVAI, lai uzlabotu publisko izdevumu lietderīgumu un nodokļu struktūru padarītu iekļaujošāku un ilgtspējīgu izaugsmi atbalstošāku. Sociālā noturība ir sasaistīta ar enerģētikas pārkārtošanu investīcijās, kuras paredzētas enerģētiski nabadzīgu mājsaimniecību mājokļu renovācijai un kuru mērķis ir panākt, ka tiek renovēts lielāks skaits enerģētiskās nabadzības riskam pakļauto cilvēku mājokļu; ar to ir paredzēts īstenot 2019., 2020., 2022. un 2023. gada KVAI. Turklāt Slovākija jaunā skolu tiesību aktu paketē ir iekļāvusi reformu, kuras mērķis ir stiprināt iekļaušanu un segregācijas novēršanu izglītībā, un tādējādi valsts ir iecerējusi īstenot 2019., 2020. un 2024. gada KVAI par izglītības kvalitātes un iekļautības uzlabošanu, jo īpaši attiecībā uz bērniem no nelabvēlīgas vides. Citi pasākumi, kas uzlabo sociālo noturību, ietver bērnudārzu kapacitātes palielināšanu (saskaņā ar ANP), speciālās izglītības vajadzību noteikšanu un metodisko materiālu sagatavošanu (saskaņā ar ANP), kā arī pamatizglītības mācību programmu reformu (saskaņā ar ANP), un tie visi ir paredzēti, lai īstenotu 2019., 2020. un 2024. gada KVAI par izglītības kvalitātes un iekļautības uzlabošanu, piekļuves uzlabošanu cenas ziņā pieejamai bērnu aprūpei un nelabvēlīgā situācijā esošu grupu integrācijas veicināšanu. Pasākumi, kas vērsti uz ekonomikas noturību, ietver Slovākijas Republikas rūpniecības politikas izstrādi 2027.–2035. gadam, kuras mērķis ir īstenot 2019. un 2024. gadā sniegtos KVAI par nepieciešamību uzlabot konkurētspēju.

Turklāt Slovākija ir iekļāvusi zinātnes, pētniecības un inovācijas pārvaldības, izvērtēšanas un atbalsta reformu (saskaņā ar ANP) un investīciju, kas atbalsta sadarbību starp uzņēmumiem, akadēmiskajām aprindām un pētniecības un izstrādes organizācijām; abu minēto pasākumu mērķis ir īstenot līdzīgus 2019., 2020. un 2024. gadā sniegtus KVAI par pētniecības un inovācijas atbalstīšanu un konkurētspējas uzlabošanu. Visbeidzot, lai izpildītu 2019., 2023. un 2024. gada KVAI saistībā ar makroekonomisko neaizsargātību, ar ko valsts saskaras saistībā ar mājokļu tirgu, Slovākija plāno grozīt Būvniecības likumu, racionalizēt būvniecības procedūras un paplašināt īres mājokļu pieejamību. Plānā iecerēts arī īstenot Likumu par valsts atbalstu publiskajiem mājokļiem, lai palielinātu piekļuvi cenas ziņā pieejamām īres iespējām. Plānā nav iekļauti pasākumi, kuru mērķis ir īstenot KVAI par pamatprasmju mācīšanas stiprināšanu un bērnu, kas jaunāki par trim gadiem, dalības palielināšanu formālajā bērnu aprūpē (ieteikts 2024. gadā), un par likviditātes nodrošināšanu maziem un vidējiem uzņēmumiem (ieteikts 2020. gadā).

Attiecībā uz kopīgo prioritāti "enerģētiskā drošība" plānā ir iekļauta reforma attiecībā uz tādu tiesību aktu priekšlikumu izstrādi, kuri saistīti ar ūdeņraža tehnoloģijas efektīvu ieviešanu saskaņā ar ES prasībām un valsts prioritātēm, proti, rīcības plāns valsts ūdeņraža stratēģijai, kas iekļauts valsts ANP *REPowerEU* nodaļā. Šīs reformas mērķis ir īstenot KVAI, ko Slovākija saņēma 2020., 2022. un 2023. gadā par vispārējās atkarības no fosilajām degvielām samazināšanu. Piedevām, izbūvējot jaunus atjaunīgos elektroenerģijas avotus (saskaņā ar ANP), Slovākija plāno saražot papildu 122,4 MW jaunas elektroenerģijas. Šīs investīcijas mērķis ir īstenot 2020., 2022. un 2023. gada KVAI paātrināt atjaunīgo energoresursu ieviešanu. Turklāt Slovākija ir iekļāvusi investīciju (saskaņā ar ANP) sadales energosistēmu modernizācijā, lai atvieglotu procedūras atjaunīgo energoresursu pieslēgšanai tīklam, un tādējādi plāno izpildīt 2020., 2022. un 2023. gadā sniegtos KVAI.

Attiecībā uz kopīgo prioritāti "aizsardzības spējas" plānā ir iekļauts pasākums vairāku projektu īstenošanai, kuru starpā vērts izcelt 8x8 riteņu bruņumašīnu un vidēja darbības rādiusa pretgaisa aizsardzības sistēmas izstrādi, kas ir daļa no Aizsardzības ministrijas ilgtermiņa attīstības plāna līdz 2035. gadam.

Turklāt plānā ir iekļauts politikas pasākums, ar kuru aizstāj vecāku pensiju ar mehānismu, kas ļautu atmaksāt vecākiem daļu no samaksātā nodokļa, un ar kuru paredzēts pildīt 2019. un 2024. gada KVAI par nepieciešamību saglabāt publisko finanšu ilgtspēju un samazināt dārgus izdevumu pasākumus. Piedevām publiskos izdevumus palīdzēs ierobežot (2024. gada KVAI) pasākums, kura mērķis ir laikposmā no 2025. līdz 2027. gadam par 5000 samazināt civildienesta ierēdņu un publiskā sektora darbinieku skaitu. Papildus tam plānā ir iekļauta arī centrālo slimnīcu pārvaldības sistēmas reforma (saskaņā ar ANP), kuras mērķis ir īstenot 2019. un 2020. gada KVAI, kas saistīti ar publisko finanšu ilgtspēju veselības nozarē un nepieciešamību stiprināt veselības nozares noturību, jaunā tiesu tīkla ieviešanas reforma (saskaņā ar ANP), kuras mērķis ir reaģēt uz 2019. un 2020. gada KVAI, kas saistīti ar tiesu sistēmas efektivitāti, un kopīgu pakalpojumu centru izveidošanas pasākums (saskaņā ar ANP) ar mērķi uzlabot būtisku publisko pakalpojumu efektivitāti, un ar to paredzēts īstenot 2020. un 2024. gada KVAI par publisko pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu. Plānā nav iekļauti pasākumi, kuru mērķis ir īstenot KVAI saistībā ar tiesu sistēmas un korupcijas apkarošanas sistēmas neatkarību un integritāti (ieteikumi sniegti 2019. un 2024. gadā) un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas regulējuma izpildi (ieteikumi sniegti 2020. gadā).

Plānā ir sniegta informācija par to, kā tas saskan ar kohēzijas politikas fondiem un Slovākijas ANP un attiecīgā gadījumā papildina tos. Konkrētāk, plānā ir iekļauta investīcija, kas ietverta arī valsts ANP (16. komponenta 4. investīcija), ar ko izveido kopīgu pakalpojumu centrus, kuri palielina būtisku publisko pakalpojumu efektivitāti un pieejamību. Finansējums kopīgo pakalpojumu centru personāla nodrošinājumam tiks atvēlēts no kohēzijas politikas fondiem uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus veidā.

Plānā ir sniegts pārskats par Slovākijas publisko investīciju vajadzībām attiecībā uz ES kopīgajām prioritātēm. Attiecībā uz kopīgo prioritāti "taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās, tostarp atbilstība Eiropas Klimata aktam" pasākumi ietver energoefektivitātes palielināšanu visās nozarēs un fosilo degvielu aizstāšanu ar ilgtspējīgākām alternatīvām, investīciju novirzīšanu kodolenerģijai, saules un vēja enerģijai. Turklāt investīciju vajadzības ir vērstas uz to, lai uzlabotu piekļuvi digitālās pārvaldes pakalpojumiem un to izmantošanu saskaņā ar Slovākijas Nacionālo digitālās desmitgades stratēģisko ceļvedi. Lai nodrošinātu sociālo un ekonomisko noturību, Slovākija plāno līdz 2030. gadam pakāpeniski palielināt publiskos izdevumus pētniecībai un izstrādei. Lai palielinātu enerģētisko drošību, Slovākija atzīst nepieciešamību diversificēt dažādu izejvielu veidu importu kā vidēja termiņa investīciju risinājumu, veidojot jaunus starpsavienojumus un ilgtermiņā investējot atjaunīgajos energoresursos un kodolenerģijā. Visbeidzot, lai nodrošinātu drošību, izpildītu NATO un ES saistības un saglabātu reģionālo stabilitāti, valstī turpinās investīcijas aizsardzības modernizācijas projektos, kuru galvenais mērķis ir nodrošināt jaunu un modernu militāro ekipējumu, kas ir pilnībā saderīgs ar NATO dalībvalstu militāro ekipējumu. Plānā ir paredzēts aizsardzības izdevumu palielinājums nolūkā panākt NATO saistību izpildi, sasniedzot aizsardzības izdevumu mērķrādītāju, proti, 2 % no IKP.

Komisijas novērtējuma secinājums

Kopumā Komisija uzskata, ka Slovākijas plāns atbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām.

VISPĀRĪGS SECINĀJUMS

Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 17. pantu Padomei būtu jāiesaka Slovākijai plānā noteiktā neto izdevumu virzība,

AR ŠO IESAKA Slovākijai rīkoties šādi.

(1) Nodrošināt, ka neto izdevumu pieaugums nepārsniedz šā ieteikuma I pielikumā noteiktos maksimumus.

Turklāt Padome aicina Slovākiju nodrošināt reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, un pievēršoties Savienības kopīgajām prioritātēm.

I PIELIKUMS

Neto izdevumu maksimālie pieauguma tempi
(gada un kumulatīvie pieauguma tempi nominālā izteiksmē)
Slovākija

Gadi		2025.	2026.	2027.	2028.
Pieauguma tempi (%)	Katru gadu	3,8	0,9	1,6	1,5
	Kumulatīvi	10,3	11,2	13,0	14,8

(*) Kumulatīvos pieauguma tempus aprēķina, par bāzes gadu ņemot 2023. gadu.

Strasbūrā,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs